HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא מחייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה דאמרינן °ביתא כמאן דמליא דמיא אבל שאינו מקורה לא וכ"ת הכא נמי במקורה התינח ברשות היחיד מקורה בר"ה מקורה מי חייב (א)והאמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי אבא א"ר הונא אמר רב המעביר חפץ ד' אמות בר"ה מקורה פטור לפי שאינו דומה לדגלי מדבר אלא א"ר זירא הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים עמד במקומו וקבל חייב עקר ממקומו וקבל פטור עמד במקומו וקבל חייב הא בעינן הנחה על גבי מקום ד' וליכא אלא שמע מינה לא בעינן מקום ארבעה ודילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן והנחה נמי דילמא דפשיט כנפיה וקיבלה דאיכא נמי הנחה אמר רבי אבא מתניתין (א) כגון (שקבל בטרסקל) והניח ע"ג טרסקל דאיכא נמי הנחה והא ידו קתני תני טרסקל שבידו התינח טרסקל ברשות היחיד אלא טרסקל שבר"ה רה"י הוא לימא דלא כרבי יוסי בר' יהודה דתניא [א]רבי יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה בר"ה ובראשו טרסקל זרק ונח על גביו חייב דאי כר' יוסי בר' יהודה פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני אמאי חייב מרה"י לרה"י קא מפיק אפילו תימא רבי יוסי בר' יהודה התם למעלה מי' הכא למטה מי' קשיא ליה לר' אבהו מי קתני טרסקל שבידו והא ידו קתני אלא א"ר אבהו כגון ששלשל ידו למטה מג' וקבלה והא עומד קתני בשוחה ואיבעית אימא בגומא ואב"א בננס °אמר רבא איכפל תנא לאשמעינן כל הני אלא אמר רבא [ב]°ידו של אדם חשובה לו כד' על ד' וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן ידו של אדם חשובה לו כד' על ד' א"ר אבין א"ר אילעאי א"ר יוחנן [ג]זרק חפץ ונח בתוך ידו של חבירו חייב מאי קמ"ל ידו של אדם חשובה לו כד' על ד' והא אמרה ר' יוחנן חדא זימנא מהו דתימא ה"מ היכא דאחשבה הוא לידיה אבל היכא דלא אחשבה הוא לידיה אימא לא קא משמע לן א"ר אבין א"ר אילעאי א"ר יוחנן [ד]עמד במקומו וקיבל חייב עקר ממקומו וקיבל פטור תניא נמי הכי אחרים אומרים עמד במקומו וקיבל חייב עקר ממקומו וקיבל פטור בעי ר' יוחנן זרק חפץ ונעקר הוא ממקומו וחזר וקיבלו מהו מאי קמבעיא ליה אמר רב אדא בר אהבה שני כחות באדם אחד קא מבעיא ליה שני כחות באדם אחד כאדם אחד דמי וחייב או דילמא כשני בני אדם דמי [ד]ופטור תיקו א"ר אבין א"ר יוחנן הכנים ידו לתוך חצר חבירו וקיבל מי גשמים והוציא חייב מתקיף לה ר' זירא מה לי הטעינו חבירו מה לי הטעינו שמים איהו לא עביד עקירה לא תימא קיבל אלא קלט והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ד' וליכא אמר רבי חייא ברי' דרב הונא כגון שקלט מעל גבי כותל נמי והא לא נח כדאמר [ד]רבא בכותל משופע הכא נמי בכותל משופע והיכא איתמר דרבא אהא דתנן

היה

מקורה. שיש לה גג: **כמאן דמלי** (ב). דבר סתום מכל צד הוי כמלא חפצים עד גגו דאין אוירו חשיב אויר הלכך כל הנזרק לתוכו הוי כמונח: **התינח רה"י.** דבע"ה אלא רשות הרבים דעני מי מוקמת ליה במקורה: **לדגלי מדבר.** וכל מלאכות דשבת ממשכן גמרי לקמן (ה) מדנסמכה פרשת שבת לפרשת משכן בויקהל (ו): **הא מני.** דלא בעי מקום ד' אחרים היא: **עמד במקומו.** זרק חפץ וקבלו אחר עמד המקבל במקומו וקבל: **חייב.** הזורק דאיהו עבד עקירה והנחה: **עקר.** המקבל ממקומו ורץ לקראת החפץ וקבלו: **פטור.** הזורק דלא איתעביד הנחה מכחו: **דפשיט כנפיה.** (ז) פרש בגדו דהוי ד': **טרסקל.** סל: **רשות היחיד הוא.** ואמאי מחייב משום הוצאה: **לימא.** מתניתין דלא חשיב ליה רה"י דלא כרבי יוסי ברבי יהודה: **וזרק.** מרשות הרבים: **ונח על גביו חייב.** דאע"ג דלמטה לא הוי קנה רחב ד' הואיל ובראשו ארבעה אמרינן (ח) גוד אחית מחיצה והוי רה"י גמור: **למעלה מי'.** הוי רה"י הואיל ורחב ד': **שלשל.** השפיל כמו (ט) היה משלשל בחבל: **למטה מג'.** דהויא כקרקע: **והא עומד קתני.** העני עומד בחוץ והא יושב הוא: **בשוחה.** כופף עצמו: **ואיבעית אימא.** בעומד בגומא וידו סמוכה לשפתה: **איכפל תנא כו'.** טרח התנא בכל זאת ולא היה לו להודיענו דמוציא מרשות לרשות חייב אלא על ידי דברים הללו שאין דרכן בכך לתני פשט כנף בגדו לפנים דהוי ד': **היכא דאחשבה.** זה העושה מלאכה נתכוון לתתה ליד חבירו כי מתניתין: **אבל היכא דלא אחשבה.** שהלכה ונחה מעצמה ביד חבירו דהאי דזריק לא אחשבה ליד חבירו לאנוחה בגווה דלא נתכוון לכך: **עמד.** המקבל במקומו וקבל: **חייב.** הזורק: **פטור.** הזורק דלא עביד הנחה: **מאי קמיבעיא ליה.** מאי ספיקא איכא מאיזה טעמא יפטור הא עבד עקירה והנחה: **כשני בני אדם דמי ופטור.** דהוו להו שנים שעשאוה דכיון שלא הניח החפץ לילך עד מקום הילוכו ולנוח אלא רץ אחריו ועכבו הויא ליה עקירה קמייתא בלא הנחה: **מה לי הטעינו חבירו.** דפטר ליה תנא דמתניתין דקתני או שנתן לתוכה והוציא שניהן פטורין: **לא תימא קיבל.** פשט ידו וירדו לתוכה דלא עבד מעשה: **אלא אימא קלט.** השתא סלקא דעתך כשהיה הקילוח יורד הכה בידו אחת וקבלו בחברתה דעבד ליה עקירה:

קורא

לא מחייב ר' אלא ברשות היחיד מקורה. נראה לרשב"א דמשמע ליה מדלא נקט מרשות היחיד לרה"י ורשות הרבים באמצע כמו בפלוגתא דר"ע ורבנן והיא דגיטין פ' הזורק (ד' עט. ושם) גבי היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כו' וקאמר כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא לא סברי דרב ושמואל דהכא דאמרי דלא חייב ר' אלא ברשות היחיד מקורה ולדידהו צריך לשנויי דהתם משום אינטורי כדמשני התם אליבא דרבנן אפילו תימא רבנן כי פליגי רבנן לענין שבת אבל הכא משום אינטורי כו':

אמאי חייב מרה"י לרה"י קא מפיק. ואפילו משום מושיט ובדיוטא אחת לא מחייב °לפי הירושלמי דמצריך שיקבלנו שני מידו:

כאן למטה מי'. וא"ת נהי דרשות היחיד לא הוי ר"ה נמי לא הוי אלא ככרמלית כמו עמוד גבוה שלשה ורחב ד' ואמאי חייב ויש לומר דאין כרמלית בכלים כמו שפירש רש"י לקמן (י) גבי היתה קופתו מונחת כו' קשה לר"י מה עלה על דעתו של המקשן דע"כ ידע דמתניתין איירי למטה מי' בלא פירכא דר' יוסי בר' יהודה (א)דכל למעלה מי' הוי מקום פטור ולא מחייב לכ"ע וא"כ מאי פריך מרבי יוסי ברבי יהודה הא מילתא דפשיטא היא דלמטה מי' לא הוה רה"י דהא תנן לקמן בהזורק (לקמן ד' צט.) חולית הבור והסלע שהם גבוהים י' ורחבים ד' הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות מכן פטור[א] ופשיטא דרבי יוסי ברבי יהודה לא איירי אלא למעלה מי':

כגון ששלשל ידו למטה מג' וקבלה. וקסבר רבי אבהו דאגד יד שמיה אגד דאי לא הוי שמיה אגד מאי איריא דנטל עני מתוכה אפילו נתן בעה"ב לתוכה יהא חייב העני כשהוציא כיון דיד העני מיירי נמי דהוה למטה מג' דמסתמא יד בעה"ב ויד עני איירי בענין אחד דהא כי נטל מתוך ידו של בעה"ב דהוי למטה מג' הויא יד עני נמי למטה מג' ובכהאי גוונא אפילו נותן בעה"ב לתוך יד העני יהא חייב[ב]: **בגומא.** צריך לפרש בגומא שהיא רשות הרבים כגון שרבים משתמשים בה למ"ד תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש (לקמן ד' ח:) או בענין שמהלכים שם רבים אבל גומא שהיתה כרמלית או מקום פטור כיון שגופו שם וידו שהיא פשוטה לרשות הרבים לא הויא כרה"ר דבתר גופו גריר אע"פ שהיא למטה מג' כיון דסבר אגד יד שמיה אגד כדפי':

ה"מ היכא דאחשבא לידיה. וא"ת ולימא הך ולא ההיא דלעיל וי"ל דה"א דוקא לענין הנחה חשובה כד' על ד' אבל לגבי עקירה לא:

בשני בני אדם דמי ופטור. פי' כי היכי דבשני בני אדם פטור הראשון משום דלא עבד כלל הנחה[ג] ה"נ כיון שחטפו מהילוכו ולא הניח החפץ ללכת עד מקום הילוכו לא הויא הנחה דלא נח מכח הזורק או דילמא כאדם אחד דמי וכיון דעביד עקירה והנחה חייב ולא דמי לשנים שעשאוה[ד] ור"ח גריס איפכא כשני בני אדם דמי וחייב דאמר לעיל עמד במקומו וקבל חייב וה"נ כי קבלה הוא עצמו ולא חטפה מהילוכו ליחייב דהא איתעביד מחשבתו או דילמא כאדם אחד דמי ופטור דהוי כמו שנותן מימינו לשמאלו דאע"פ שהעבירה ד' אמות פטור:

היה

מסורת הש"ס

א) לקמן צח., ב) לקמן קא. עירובין לג:, ג) כתובות לא:, ד) יש גורסין רבה, ה) [דף מט:], ו) [שמות לה], ז) ס"א כנף. רש"ל, ח) [לקמן קא.], ט) מכות ז. ושם איתא בחבית, י) [דף ח.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ר' אבא מתני' נמי כגון (שקבלה בטרסקל) תא"מ ונ"ב ס"א שעקר' מטרסקל: (ב) רש"י ד"ה כמאן דמלי דמי דבר:

מוסף רש"י

נעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל. סל רחב ד' (ערובין לג:). טרסקל אין עמוק י' ואנו מודדים לו גובה י', שמדת הקנה עולה לו בגובהו, והקנה אין רחב ד' אלא שאנו אומרים במחיצות הטרסקל גוד אחית ונמצאו מקיפות את הקנה והוו להו היקף המחיצות מן הקרקע ולמעלה לשויה ראשו רשות היחיד (לקמן קא.). **ידו של אדם חשובה לו.** לענין הנחת שבת כמקום ארבעה על ארבעה (כתובות לא:).

תום' ישנים

א) אמר מהר"ם דמעיקרא ס"ד דמתני' איירי למעל' מי' ושולי הכלכל' למטה מי' ול"ל גוד אחית והוי שולי הכלכלה רשות הרבים:

מוסף תוספות

א. ותניא לקמן גדר שהוא גבוה עשרה ורוחב ארבעה (ו)זו היא רשות היחיד גמורה. רשב"א. ב. ולקמן פרק המצניע (צב.) למ"ד המוציא פירות לרשות הרבים ביד חייב פריך מינה ומשני התם למעלה מג' הכא למטה מג' אלמא אם הוציא בידו לרה"ר למטה מג' חשיב כמונח ע"ג קרקע, והא דפטר ליה הכא משום דאגד יד שמיה אגד. תוס' הרא"ש. ג. כיון שלא הניחה לילך עד מקומה. תוס' הרא"ש. ד. דגבי שני בני אדם האי דפטור לאו משום דלא חשיבא הנחה אלא משום דהוי שנים שעשאוה. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

אמר ר' אבהו כגון ששילשל בידו למטה מג' וקיבלה. ועיקר דבריהן במשנה אבל בתוספתא במסכת כלאים ועירובין וסוכה אמרו כל פחות מג' כלבוד דמי, ואם היתה ידו של עני סמוכה לארץ בפחות מג' לדברי ר' אבהו והניח בעל הבית בתוכה הרי אלו כאילו הניח בארץ ובמקום שיש בו ד' [ו]חייב. וכבר אמרנו בברכות בפרק ג' (דף כה) כל פחות מג' כלבוד דמי, והלכתא גמירי לה כמו שאמרו בפרק הזורק (דף צז), ואמרו עוד בעירובין ובסוכה לגוד וללבוד ולדופן עקומה.

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פי"ג מהל' שבת הלכה ב:

יא ב ג ד מיי' שם הלכה טו:

גליון הש"ס

גמ' ביתא כמאן דמליא כו'. עירובין ד' עו ע"ב: שם אמר רבא איכפל תנא לאשמעינן וכו'. זבחים עו ע"א. וק"ל דדילמא מש"ה נקט ידו לאיירי ע"כ בלמטה ומוכח מזה דאגד יד שמיה אגד: תוס' ד"ה אמאי חייב וכו' לפי הירושלמי וכו'. הובא לעיל ג ע"א תוס' ד"ה בעשותה:

רבינו חננאל

ואוקמה ר' זירא כאחרים, דתניא אחרים אומרים עמד במקומו וקיבל אפילו בידו חייב, ש"מ לא בעי מקום ד'. ודחינן כגון שפשט כנפיה וקיבלה, דאית בכנפיה מקום ד', ואמרינן מתני' נמי כגון שקיבלה בטרסקל שבידו שיש בו ד'. פי' טרסקל, טאבק. איני והא קיי"ל דטרסקל ברשות הרבים רה"י היא, נימא דלא כר' יוסי בר' יהודה. אפילו תימא ר' יוסי בר' יהודה היא מתניתין, והתם דתני נעץ קנה ברה"ר והניח בראשו טרסקל [וזרק] מרה"ר ונח על גביו חייב כשהיה טרסקל זה נתון למעלה מי', שאין רה"ר למעלה מי', מתני' בטרסקל שבידו למטה מי'. ודחי' לה ר' אבהו להא, ואוקמא הוא כגון ששלשל ידו למטה מג' וקיבלה, דכל פחות מג' כלבוד דמי, וכאלו בקרקע הניח, והאי העני עומד בשוחה כדכתיב והלכו אליך שחוח, והוא פי' כפוף כדכתיב הלכוף כאגמון ראשו. פי' בגומא, בור כדכתיב חופר גומץ, גומץ וגומא הכל אחד הוא. ננס, קצור בקומתו. ונדחו אלו כולם, ואוקמא רבא הכי ואמר האי [תנא] סבר ידו של אדם חשובה לו כד' על ד'. וכן א"ר יוחנן זרק והלכה ונחה בתוך ידו של חבירו חייב. וא"ר יוחנן עמד במקומו וקיבל, כגון שזרק לחבירו (כבו) [דבר] מה חייב בזה שנעשית מחשבתו. נעקר ממקומו אחרי שזרק שקיבלה, פטור הזורק שהרי לא נצטרפה כוונתו לקבל באותו מקום, ממילא באה לידו. בעי ר' יוחנן זרק ונעקר הוא ממקומו וקיבל מהו, שנמצא הוא שזורק הוא עצמו שקיבל, שני כוחותיו הללו. שזרק ושנעקר וקיבל כשני בני אדם דמו וחייב, או דילמא אפילו הכי אדם אחד הוא, לא נעקר ממקום [זה] והונח במקום אחר, אלא מקום העקירה הוא מקום הנחה, כי שניהם כאדם אחד הן, ועלתה בתיקו. הא דא' משום ר' יוחנן הכניס ידו לחצר חבירו וקיבל מי גשמים והוציאן חייב, אתינן לאוקומה כגון שקלט מי גשמים הללו ולא כשהן יורדין אלא מעל גבי הכותל משופע דנחו ע"ג הכותל, כגון הא דא' בסוף עירובין בהא דתנן